PARLAMENTUL EUROPEAN

2004 *2009*

Comisia pentru libertăţi civile, justiţie şi afaceri interne

2008/2160(INI)

21.1.2009

PROIECT DE RAPORT

conţinând o propunere de recomandare a Parlamentului European adresată Consiliului privind consolidarea securităţii şi a libertăţilor fundamentale în reţeaua internet
(2008/2160(INI))

Comisia pentru libertăţi civile, justiţie şi afaceri interne

Raportor: Stavros Lambrinidis

PR_INI_art114

CUPRINS

Page

PROPUNERE DE RECOMANDARE A PARLAMENTULUI EUROPEAN ADRESATĂ CONSILIULUI 3

PROPUNERE DE RECOMANDARE ADRESATĂ CONSILIULUI (B6-0302/2008) 9

EXPUNERE DE MOTIVE.....11

PROPUNERE DE RECOMANDARE A PARLAMENTULUI EUROPEAN ADRESATĂ CONSILIULUI

privind consolidarea securității și a libertăților fundamentale în rețeaua internet (2008/2160(INI))

Parlamentul European,

– având în vedere propunerea de recomandare adresată Consiliului de Stavros Lambrinidis, în numele grupului PSE, privind consolidarea securității și a libertăților fundamentale în rețeaua internet (B6-302/2008),

– având în vedere Pactul internațional privind drepturile civile și politice, Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (ECHR) și Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene[1] și în special prevederile acesteia privind protecția datelor cu caracter personal, libertatea de exprimare, respectarea vieții private și de familie, precum și dreptul la libertate și siguranță,

– având în vedere Directiva 95/46/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 24 octombrie 1995 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date[2], Decizia-cadru a Consiliului 2008/977/JAI din 27 noiembrie 2008 privind protecția datelor cu caracter personal prelucrate în cadrul cooperării polițienești și judiciare în materie penală[3], Directiva 2003/98/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 17 noiembrie 2003 privind reutilizarea informațiilor din sectorul public[4], propunerea Comisiei, din 13 noiembrie 2007, de directivă a Parlamentului și Consiliului de modificare a Directivei 2002/22/CE privind serviciul universal și drepturile utilizatorilor legate de rețelele și serviciile de comunicații electronice, Directiva 2002/58/CE privind prelucrarea datelor personale și protejarea confidențialității în sectorul comunicațiilor electronice și Regulamentul (CE) nr. 2006/2004 privind cooperarea în materie de protecție a consumatorului (COM(2007)0698), Directiva 2006/24/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 15 martie 2006 privind păstrarea datelor generate sau prelucrate în legătură cu furnizarea serviciilor de comunicații electronice accesibile publicului sau de rețele de comunicații publice[5] și avizul dat de avocatul general la 14 octombrie 2008 în Cauza C-301/06 Irlanda c. Parlament și Consiliu,

– având în vedere Decizia-cadru 2005/222/JAI a Consiliului din 24 februarie 2005 privind atacurile împotriva sistemelor informatice[6], Decizia-cadru a Consiliului 2001/413/JAI din 28 mai 2001 de combatere a fraudei și a falsificării mijloacelor de plată altele decât numerarul[7], Decizia-cadru a Consiliului 2008/919/JAI din 28 noiembrie 2008 de modificare a Deciziei-cadru 2002/475/JAI a Consiliului din 13 iunie 2002 privind

[1] JO C 364, 18.12.2000, p. 1.
[2] JO L 281, 23.11.1995, p. 31.
[3] JO L 350, 30.12.2008, p. 60.
[4] JO L 345, 31.12.2003, p. 90.
[5] JO L 105, 2006, p. 54.
[6] JO L 69, 16.3.2005, p. 67.
[7] JO L 149, 2.6.2001, p. 1.

combaterea terorismului[1], Comunicarea Comisiei din 22 mai 2007 intitulată „Către o politică generală de luptă împotriva criminalității cibernetice” (COM(2007)0267), precum și recentele inițiative pentru depistarea unor forme grave de criminalitate și a terorismului (de ex. proiectul Check the Web („Verificați pe internet”)),

– având în vedere activitatea depusă în cadrul Consiliului Europei (CoE), în cadrul Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE) și în cadrul ONU, atât în ceea ce privește combaterea criminalității și a criminalității cibernetice, cât și în ce privește protejarea drepturilor și libertăților fundamentale, inclusiv pe internet[2],

– având în vedere cele mai recente decizii ale instanțelor europene și ale curților constituționale naționale în acest domeniu și în special decizia Curții constituționale a Republicii Federale Germania, care recunoaște dreptul specific la protecția confidențialității și a integrității sistemelor de tehnologie a informației[3],

– având în vedere articolul 114 alineatul (3) și articolul 94 din Regulamentul său de procedură,

– având în vedere raportul Comisiei pentru libertăți civile, justiție și afaceri interne și avizul Comisiei pentru cultură și educație (A6 0000/2008),

A. întrucât evoluția internetului demonstrează că acesta este pe cale să devină un instrument indispensabil în promovarea inițiativelor democratice, o nouă arenă pentru dezbateri politice (de ex. campanii electronice, votare electronică), un instrument esențial la nivel mondial pentru exercitarea libertății de exprimare (de ex. blogurile) și pentru dezvoltarea activităților de afaceri;

B. întrucât internetul întregește definiția libertății de exprimare prevăzute la articolul 11 al Cartei drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, în special în ceea ce privește dimensiunea sa „fără a ține seama de frontiere”;

C. întrucât transparența, respectarea confidențialității și o atmosferă de încredere între utilizatorii internetului ar trebui să fie considerate drept elemente indispensabile pentru elaborarea unei viziuni de securitate sustenabile pe internet;

D. întrucât, prin libertatea pe care o pune la dispoziție, internetul a fost, de asemenea, utilizat ca platformă pentru mesaje violente și nedemocratice, precum cele care incită la atacuri teroriste și întrucât amenințările pe care le prezintă criminalitatea informatică au sporit, în general, în toată lumea și pun în pericol persoane (inclusiv copii) și rețele;

E. întrucât această criminalitate trebuie combătută în mod eficient și decisiv, fără a modifica caracterul liber și deschis al internetului;

---

[1] JO L 330, 9.12.2008, p. 21.

[2] Ex.: Convenția Consiliului Europei privind criminalitatea cibernetică din 23 noiembrie 2001; Convenția Consiliului Europei pentru protecția persoanelor privind prelucrarea automată a datelor cu caracter personal din 28 ianuarie 1981.

[3] Curtea Constituțională a Republicii Federale Germania, 1 BvR 370/07, 27.2.2008, alineatul 1 - 333. http://www.bverfg.de/entscheidungen/rs20080227_1bvr037007.html

F. întrucât, într-o societate democratică, cetățenii sunt îndrituiți să observe și să judece zilnic acțiunile și convingerile guvernelor și ale întreprinderilor private care le pun la dispoziție servicii și nu guvernele sau întreprinderile sunt îndrituite să observe și să judece zilnic acțiunile și convingerile cetățenilor; întrucât tehnicile de supraveghere avansate din punct de vedere tehnologic, împreună cu o legislație care stabilește în mod neriguros limitele aplicării acestora, constituie o amenințare crescândă la adresa acestui principiu;

G. întrucât salturile tehnologice fac posibil, din ce în ce mai mult, supravegherea secretă și, practic, nedetectată, a activităților desfășurate de cetățeni pe internet; întrucât simplul fapt că tehnologiile de supraveghere există, nu ar trebui să justifice utilizarea automată a acestora, dar întrucât interesul superior al protejării drepturilor fundamentale ale cetățenilor ar trebui să stabilească limitele și circumstanțele exacte în care aceste tehnologii pot fi utilizate de autorități sau întreprinderi private;

H. întrucât se reamintește faptul că, atunci când este vorba de drepturi precum libertatea de exprimare sau respectarea vieții private, amestecul în exercitarea acestor drepturi poate fi impus de autoritățile publice dacă este „conform legii”, necesar și proporțional într-o societate democratică;

I. întrucât, datorită caracterului său global, deschis și care oferă posibilitatea participării, internetul se bucură, de regulă, de libertate, însă aceasta nu exclude necesitatea de a se reflecta, la nivel național și internațional, în public sau în privat, despre modul în care libertățile fundamentale ale utilizatorilor internetului, precum și siguranța acestora, sunt respectate și protejate;

J întrucât analfabetismul informatic va deveni noul analfabetism al secolului 21; întrucât a se asigura de faptul că toți cetățenii au acces la internet este, prin urmare, echivalent cu a se asigura de faptul că toți cetățenii au acces la școlarizare și întrucât acest acces nu trebuie să fie refuzat, sub formă de pedepsire, de către guverne sau întreprinderi private; întrucât este important să se abordeze chestiunile noi ce apar, precum neutralitatea rețelelor, interoperabilitatea, accesibilitatea globală a tuturor nodurilor de internet, precum și utilizarea formatelor și standardelor deschise;

K. întrucât trebuie să se păstreze un echilibru stabil între reutilizarea informațiilor provenind din sectorul public, care oferă o șansă fără precedent pentru experimentare și schimburi culturale și de creație și protejarea drepturilor de proprietate intelectuală;

1. adresează Consiliului recomandările următoare:

Acces deplin și sigur la internet pentru toți

(a) să participe la eforturile de a face din internet un instrument important pentru emanciparea utilizatorilor, un mediu în care abordările și e-democrația „de jos în sus” să poată evolua, asigurând, în același timp, instituirea unor măsuri de protecție semnificative, având în vedere faptul că noi forme de control și cenzură pot apărea în această sferă; libertatea și protecția vieții private de care se bucură utilizatorii internetului trebuie să fie reală, nu iluzorie;

(b) să recunoască faptul că internetul poate fi o șansă extraordinară pentru consolidarea

cetățeniei active și că, în acest sens, accesul la rețele și la conținutul lor este unul din elementele esențiale; să recomande ca această chestiune să fie dezvoltată în continuare, presupunându-se că fiecare are dreptul de a participa la societatea informațională și că instituțiile și părțile interesate, la toate nivelurile, au responsabilitatea generală de a participa la această dezvoltare[1], înfruntând, astfel, cele două încercări noi, analfabetismul informatic și excluderea de la participarea democratică în era electronică[2];

(c) să asigure, împreună cu alți actori adecvați, faptul că securitatea, libertatea de exprimare și viața privată, precum și deschiderea pe internet, sunt abordate nu ca niște obiective concurente, ci sunt asigurate în mod simultan, în cadrul unei viziuni globale, care răspunde, într-o manieră adecvată, tuturor acestor imperative;

Angajament hotărât vizând combaterea criminalității informatice

(d) să invite Președinția Consiliului și Comisia să reflecteze la o strategie globală pentru combaterea terorismului, inclusiv la modul de abordare a problemei pe care o reprezintă „furtul de identitate” la nivelul UE;

(e) să încurajeze reflecția privind cooperarea care este necesară în acest domeniu între actorii din sectorul public și cei din sectorul privat și consolidarea cooperării în ce privește aplicarea legii;

(f) să continue activitatea întreprinsă în cadrul proiectului „Verificați pe internet” și să promoveze acțiuni menite să amelioreze circulația informației privind criminalitatea informatică, cum ar fi recentele inițiative vizând crearea de sisteme de alertă naționale și a unui sistem de alertă european pentru semnalarea infracțiunilor comise pe internet, cu condiția să fie instituite măsurile de protecție necesare;

(g) să încurajeze programe menite să protejeze copiii și să educe părinții acestora, conform legislației europene referitoare la noile pericole informatice și să elaboreze o evaluare de impact a eficacității programelor existente până în momentul de față;

(h) să acționeze în vederea adoptării directivei referitoare la măsurile penale care vizează aplicarea drepturilor de proprietate intelectuală, interzicând, în același timp și având în vedere acest obiectiv, controlul și supravegherea sistematică a tuturor activităților desfășurate de utilizatorii internetului și asigurând că pedepsele sunt proporționale cu încălcările comise; în acest context, să respecte, de asemenea, libertatea de exprimare și asociere a utilizatorilor individuali și să combată stimularea încălcărilor, pe cale electronică, a drepturilor de proprietate intelectuală, inclusiv unele restricții de acces excesive, impuse de însăși titularii drepturilor de proprietate intelectuală;

(i) să garanteze faptul că exprimarea unor convingeri politice controversate pe internet, inclusiv privitoare la terorism, nu face obiectul unei urmăriri penale;

[1] A se vedea Constituția Greciei și alineatul (5A) al acesteia.

[2] În acest document din 17 septembrie 2008 al Consiliului Europei, intitulat „Internetul - o resursă vitală pentru toți”, se subliniază, de asemenea, faptul că „garantarea și promovarea echității și participării cu privire la internet este un factor esențial al progresului echității și participării în societate în ansamblul său”.

Atenție constantă la protecția absolută și intensificarea promovării libertăților fundamentale pe internet

(j) să considere că „identitatea digitală” devine din ce în ce mai mult parte integrantă din noi înșine și, în acest sens, se cuvine să fie protejată, în mod adecvat și eficace, împotriva intruziunilor, atât din partea actorilor din sectorul privat, cât și a celor din sectorul public; să țină cont, în mod adecvat, de importanța anonimatului, a pseudonimelor și a controlului fluxurilor de informație pentru viața privată, precum și de faptul că utilizatorilor ar trebui să li se ofere mijloacele pentru a o proteja în mod eficient;

(k) să recunoască pericolul pe care îl reprezintă formele de supraveghere și control al internetului, care vizează urmărirea tuturor „pașilor digitali” făcuți de o persoană, cu scopul de a stabili un profil al utilizatorului și a-l „clasifica”; să precizeze faptul că astfel de tehnici ar trebui să fie întotdeauna evaluate în privința necesității și proporționalității, ținând seama de obiectivele urmărite; să evidențieze, de asemenea, necesitatea unei mai mari sensibilizări și a unui consimțământ în cunoștință de cauză referitoare la activitățile pe care aceștia le desfășoară pe internet (de ex. în rețelele sociale);

(l) să examineze și să stabilească limitele „consimțământului” care poate fi solicitat și extras de la utilizatori, fie de guverne, fie de întreprinderi private, de a renunța la o parte a vieții private a acestora, având în vedere dezechilibrul clar în privința puterii de negociere și de cunoștințe dintre utilizatorii individuali și aceste instituții;

(m) să limiteze și să definească în mod strict cazurile în care unei întreprinderi private de servicii de internet i se poate cere să divulge date autorităților guvernamentale;

(n) să condamne cenzura impusă de guverne asupra conținutului care poate fi căutat pe internet, în special în cazurile în care asemenea restricții pot avea efectul de a produce o „stare de frică” asupra exprimării convingerilor politice;

(o) să invite statele membre să garanteze faptul că libertatea de exprimare nu este supusă unor restricții arbitrare provenind din sfera publică și/sau privată și să evite toate măsurile legislative sau administrative care ar putea avea efectul de a produce o „stare de teamă” asupra exprimării persoanelor;

(p) să atragă atenția asupra faptului că dezvoltarea „internetului lucrurilor” nu ar trebui să se facă în detrimentul protecției datelor și drepturilor cetățenilor;

(q) să încurajeze promovarea principiului „vieții private din concepție”, potrivit căruia cerința protejării vieții private și a datelor să fie introdusă în ciclul de viață al noilor evoluții tehnologice cât mai devreme cu putință;

Angajamente internaționale

(r) să îndemne toți actorii prezenți pe internet să se angajeze în procesul în curs al „cartei drepturilor pe internet”, care consolidează drepturile fundamentale existente, promovează aplicarea acestora și încurajează recunoașterea principiilor în curs de

apariție; în această privință, un rol de prim rang revine dinamicei coaliții a cartei drepturilor pe internet;

(s) să se asigure de faptul că, în acest context, se iau în considerare o inițiativă cu numeroși participanți, dusă la mai multe niveluri și orientată spre proces, precum și o combinație de inițiative globale și locale, cu scopul de a preciza și proteja drepturile utilizatorilor de internet și de a garanta, astfel, legitimitatea, responsabilitatea și acceptarea procesului;

(t) să încurajeze participarea activă a UE la diferite forumuri internaționale la care se discută aspectele globale și locale ale internetului, precum Forumul privind gestionarea internetului (IGF);

(u) să participe, alături de toți actorii potriviți din UE la înființarea unui IGF european care ar face un bilanț al experienței câștigate de IFG naționale, ar funcționa ca un centru regional și ar face cunoscute, într-un mod mai eficient, chestiunile, pozițiile și preocupările la nivel european în cadrul viitoarelor IGF internaționale;

o

o o

2. încredințează Președintelui sarcina de a transmite prezenta recomandare Consiliului și, spre informare, Comisiei.

11.6.2008

PROPUNERE DE RECOMANDARE ADRESATĂ CONSILIULUI (B6-0302/2008)

depusă în conformitate cu articolul 114 alineatul (1) din Regulamentul de procedură

de Stavros Lambrinidis

privind consolidarea securității și a libertăților fundamentale în rețeaua internet

Parlamentul European,

– având în vedere Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și Carta drepturilor fundamentale și, în special, clauzele pertinente privind protecția datelor cu caracter personal, libertatea de exprimare și informare și respectarea vieții private și de familie,

– având în vedere recentele inițiative pentru depistarea formelor grave de criminalitate și a terorismului (de ex. proiectul Check the Web („Verificați pe internet") și recenta propunere de modificare a Deciziei-cadru 2002/475/JAI a Consiliului din 13 iunie 2002 privind combaterea terorismului, precum și propunerea de revizuire a Directivei 2002/58/CE privind prelucrarea datelor personale și protejarea confidențialității în sectorul comunicațiilor electronice,

– având în vedere activitatea depusă în cadrul Consiliului Europei (CoE), în cadrul Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE) și în cadrul ONU, atât în ce privește combaterea criminalității și a criminalității cibernetice, cât și în ce privește protejarea drepturilor și libertăților fundamentale, inclusiv pe internet,

– având în vedere cele mai recente decizii ale instanțelor europene și ale curților constituționale naționale în acest domeniu și în special decizia Curții Constituționale a Republicii Federale Germania, care recunoaște dreptul specific la protecția confidențialității și a integrității sistemelor de tehnologie a informației,

– având în vedere articolul 114 alineatul (1) din Regulamentul său de procedură,

A. întrucât internetul a devenit un instrument vital, pe plan mondial, pentru exercitarea libertății de exprimare și dezvoltarea activităților de afaceri; întrucât, dat fiind această situație, este cu atât mai important, în contextul luptei împotriva criminalității și a abuzurilor de putere, în sfera publică sau privată, să nu se limiteze potențialul acestui instrument;

B. întrucât dimensiunea sa globală, dezvoltarea rapidă și caracteristicile tehnice specifice ale internetului fac dificilă supravegherea acestuia doar prin intermediul legislației naționale și întrucât ar trebui să existe inițiative, inclusiv la nivel internațional, vizând protejarea drepturilor persoanelor, atât în ce privește securitatea și libertățile, cât și protejarea vieții private a acestora,

1. adresează Consiliului recomandările următoare:

   a) să faciliteze alinierea treptată în cadrul UE a legislațiilor naționale referitoare la cerințele legate de protejarea drepturilor fundamentale pe internet,

   b) să ia măsuri menite să ducă la intensificarea dialogului dintre legislativele naționale și legislativul european și între instanțele naționale și cea europeană,

   c) să promoveze dialogul dintre toți cei implicați și afectați de internet și în special operatorii de internet și utilizatorii acestuia,

   d) să promoveze încheierea acordurilor internaționale necesare, atât la nivel bilateral (și în special transatlantic), cât și la nivel multilateral (CoE, OCDE și inițiative ONU);

2. încredințează Președintelui sarcina de a transmite prezenta recomandare Consiliului și, spre informare, Comisiei.

EXPUNERE DE MOTIVE

Drepturile fundamentale pe internet - amplificate și, în același timp, periclitate

Trăim într-o epocă în care oricine, de la guverne la poliție, întreprinderi private și chiar infractori, caută să obțină accesul deplin la datele noastre electronice private. Internetul, în special, oferă detalii până acum inimaginabile despre viața noastră privată; chiar și un singur click pe un site generează date care ar putea fi, în mod potențial, utilizate sau de care pot abuza întreprinderi de marketing, servicii de informații sau hoți de identitate.

Prin urmare, garantarea protejării dreptului fundamental la viață privată pe internet este una din cele mai urgente sarcini cu care se confruntă parlamentele. Este, de asemenea, una din cele mai dificile încercări etice, juridice, tehnologice și politice cu care s-au confruntat vreodată societățile noastre.

Este clar pentru toată lumea că internetul poate fi un instrument pentru extinderea drepturilor individuale, care ne poate înarma cu informații nelimitate și conecta cu persoane și comunități din toată lumea. Se admite mai puțin faptul că, în același timp, internetul prezintă, de asemenea, un pericol grav pentru drepturile noastre fundamentale, expunându-ne, în mod potențial, unei supravegheri pernicioase și servind, în același timp, ca instrument pentru infractori și chiar teroriști. Lucrul cel mai puțin clar este cum se poate reglementa internetul într-un mod în care să se poată beneficia de avantajele sale, dar care să limiteze, în același timp, pericolul foarte real și serios al abuzurilor. Această situație este cu atât mai complicată, dat fiind caracterul inerent al internetului - o rețea descentralizată, axată pe utilizatori, care nu se află sub controlul niciunui guvern și care nu ține cont de aproape nicio graniță.

Prin urmare, acest raport vizează să evidențieze cum se pot proteja și promova în cel mai bun mod libertățile fundamentale ale persoanelor într-un mediu online. Printre elementele esențiale ale reacției noastre se numără:

– Implicarea tuturor părților interesate;
– Acționarea la diferite niveluri, prin utilizarea instrumentelor existente la nivel național, regional și internațional și observarea modului în care sunt aplicate acestea în practica legislativă curentă;
– Efectuarea de schimburi de bune practici; precum și
– Reacția la necesitățile și problemele de care se lovesc diferitele tipuri de utilizatori de internet și multele tipuri de activități online, care se află într-o continuă evoluție.

Găsirea unui echilibru adecvat între viața privată și siguranță reprezintă punctul central al misiunii noastre. Acest lucru va solicita o vigilență și o adaptare constantă, pentru a sta în pas cu progresul de nestăpânit al tehnologiei. Trebuie să se examineze cu atenție preocupările de orice fel legate de siguranță, de la chestiunile de siguranță națională, la siguranța și fiabilitatea rețelelor, la siguranța personală a persoanelor care fac schimburi de date online. Dacă asigurarea unui internet mai sigur este un obiectiv legitim pentru societățile noastre, atunci trebuie să ne ocupăm și să limităm utilizarea tehnicilor de supraveghere și monitorizare care ar putea amenința libertățile noastre fundamentale - în special atunci când necesitatea, proporționalitatea și eficacitatea acestora sunt în joc. Flexibilitatea, adaptabilitatea și

responsabilitatea trebuie să fie semnele distinctive ale oricărei legislații sau program care se elaborează, astfel încât să putem fi cu un pas înaintea tehnologiilor în continuă evoluție.

Internetul poate, de asemenea, să amplifice în mod semnificativ alte drepturi fundamentale, precum libertatea de exprimare, de acțiune politică și de asociere, dar la fel de ușor le poate submina. Un exemplu recent l-a constituit inițiativa legislativă pentru monitorizarea exprimării pe internet în scopul prevenirii atacurilor teroriste. Acesta constituie un exemplu clasic de legislație care, în cazul în care nu este foarte bine calibrată pentru scopurile pe care le urmărește, poate permite instalarea unei supravegheri foarte strânse, inspirând o stare de teamă și descurajând astfel exprimarea politică a persoanelor, care reprezintă esența unei societăți democratice.

Găsirea echilibrului optim în aceste chestiuni este un lucru vital. Nu există nicio îndoială asupra faptului că internetul a oferit infractorilor un puternic set de noi instrumente și este evident că teroriștii trebuie să fie împiedicați să folosească internetul pentru a planifica și executa atacuri. În mod similar, societățile noastre cer să fie combătută pornografia infantilă și cei care o practică pe internet. Astfel de infractori, care prezintă un pericol real, duc la scăderea rezistenței cetățenilor împotriva cererilor poliției vizând o monitorizare masivă a internetului, care este, prin natura sa, „nematerial". Trebuie să facem față, să rezistăm acestei tendințe. Legislația trebuie să fie eficace în combaterea crimei, însă nu excesivă. Internetul, prin caracterul său amorf și nematerial, este pasibil de a suferi în urma unor astfel de excese. De exemplu, puține persoane ar accepta ca poliția sau întreprinderile de marketing să deschidă orice scrisoare trimisă prin poștă, pentru a-i citi conținutul. O vigilență similară este necesară în protejarea conținutului comunicațiilor electronice.

Exprimarea poate fi descurajată printr-o stare de teamă, iar viața privată violată, nu numai de către autoritățile guvernamentale care urmăresc infractori, ci și de operatorii de internet în căutarea profitului. Cea mai recentă tendință în astfel de cazuri, și aceasta se întâmplă, de obicei, numai după ce întreprinderile au fost prinse în flagrant colectând, stocând și utilizând datele noastre fără autorizație, este solicitarea „consimțământului" utilizatorului, fie sub forma „includerii", fie a „excluderii", de la utilizarea datelor sale.

Trebuie să ne punem întrebarea „Care sunt limitele consimțământului?" Această întrebare se aplică atât referitor la ceea ce o întreprindere poate solicita unui utilizator să divulge, cât și în referitor la ce ar trebui să se permită unui utilizator să cedeze din viața sa privată și din alte drepturi fundamentale, pentru a beneficia de anumite servicii sau privilegii pe internet.

Răspunsurile la aceste întrebări nu sunt chiar atât de simple. În alt domeniu, cel al legislației muncii, societățile noastre au convenit că există limite în privința consimțământului cetățenilor referitor la viața privată a acestora. Legislația muncii și contractele colective de muncă în majoritatea statelor membre stabilesc, de exemplu, durata maximă de muncă, salariul minim sau alte drepturi ale lucrătorilor, la care aceștia nu pot fi obligați să renunțe în favoarea angajatorilor. Explicația este simplă: se presupune că nu există un echilibru de forțe între lucrător și angajator și că, prin urmare, „consimțământul"nu poate fi acordat sau extras în mod echitabil, în condiții de egalitate. O altă explicație este aceea că s-a decis că trebuie evitată o uniformizare la un nivel inferior în ceea ce privește ansamblul legislației muncii, situație care ar putea surveni în cazul în care unor lucrători li se permite, sau sunt „forțați" să

renunțe, prin negociere, la unele din drepturile acestora.

Un decalaj similar în privința puterii și cunoștințelor există și pe internet: interesele, cunoștințele și puterea întreprinderilor și ale guvernelor predomină în mod clar asupra utilizatorului individual, precum și pericolul reprezentat de oferirea unor servicii de internet „mai ieftine” și, astfel, mai „atractive” pentru unii utilizatori, în schimbul unui nivel inferior de protecție a vieții private. Raportorul este convins de faptul că următoarea confruntare din cadrul dezbaterii asupra securității și protejării vieții private pe internet va avea loc în legătură cu limitele „consimțământului” pe care guvernele și întreprinderile private urmăresc să-l obțină.

Această chestiune trebuie să ne preocupe în modul cel mai serios deoarece în prezent, în Europa, „Big Brother” nu va apărea sub forma unui regim autoritar; acesta va apărea, dacă o va face, pe furiș și cu „consimțământul” nostru.

În sfârșit, dreptul la educație și dreptul de acces la internet sunt alte două drepturi care trebuie promovate pentru ceea ce reprezintă, dar care ar putea fi, de asemenea, amenințate în contextul combaterii crimei cibernetice. Analfabetismul informatic va deveni noul analfabetism al secolului 21. Așa cum astăzi orice copil are dreptul la școlarizare și orice adult la formare continuă, fiecare persoană ar trebui să aibă drept de acces la computer și la internet, pe tot parcursul vieții. Guvernele ar trebui să asigure acest acces chiar și în regiunile cele mai îndepărtate și pentru cetățenii cei mai săraci; în plus, acesta nu ar trebui să fie refuzat ca „pedeapsă” pentru infracțiunile comise de cetățeni. Persoane din toate păturile sociale și din fiecare regiune și cultură ar trebui să poată beneficia de marea varietate de servicii oferite pe internet. Astfel, aceștia se pot dezvolta pe plan personal, pot intra în relații personale, profesionale sau educaționale și profita pe deplin de pe urma șanselor oferite de economie, în măsura în care tehnologia și legislația o permit.